

ISBN: 978-605-81278-2-1

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A. Ş.

Ketebe Yayınları: 73

Çağdaş Dünya Edebiyatı - 3

Editör

Hümeyra Çalışkan
Ayhan Demir

Kapak

Harun Tan

Düzeltili

Cihan Aldık

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Eylül 2018
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih
Caddesi No: 6 Dk: 2
Topkapı 34010 İstanbul
Tel: 212. 612 29 30
e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

İhlas Gazetecilik A.Ş.
Matbaa Sertifika No: 12227
Merkez Mah. 29 Ekim Cad.
İhlas Plaza No: 11 A/41
Yenibosna Bahçelievler / İstanbul
Tel: 212.454 37 11

© Orijinal adı *Sara i Serafina* olan bu kitabın Türkiye'de tüm yayın hakları Telif Sözleşmesi gereği Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir.

Sara ve Serafina

CEVAD KARAHASAN

ÇEVİRİ

REYHAN DİLEK

KETEBE

Cevad Karahasan

Dzevad (Cevad) Karahasan 1953 yılında Duvno'da doğdu. Edebiyat ve Teatoloji eğitimini Saraybosna'da tamamladıktan sonra Zagreb Üniversitesi Felsefe Fakültesi'nde Edebiyat teorisi alanında tez çalışmasını yaptı. Uzun yıllar, Saraybosna'da çıkarılan, *Odjek (Yankı)* dergisinin editörlüğünü ve *Izraz (İfade)* dergisinin baş editörlüğünü yaptı. Zenitsa, Saraybosna ve Salzburg'da dramaturg olarak çalıştı.

Bosna Hersek'in yaşayan en büyük edebiyatçılarından biri olarak kabul edilen yazar, 1990 yılında Yugoslavya'da yılın roman ödülüne, 1999 yılında ise Herder ödülüne layık görülmüştür.

Karahasan'ın en dikkat çeken eserleri, roman ve denemeleridir: 1989 yılında *Doğu Divanı (Istočni Diwan)*, 1994 yılında *Şehriyar'ın Yüzüğü (Sahrijarov Prsten)*, 1999 yılında *Sara ve Serafina (Sara i Serafina)*, 2005 yılında *Gece Konseyi (Noćno Vijeće)*, 2012 yılında *Ölüm Tohumu (Sjeme Smrti)*, 2014 yılında *Gece Gökyüzünün Tesellisi (Utjeha Noćnog Neba)* ve 2016 yılında *Kül Ne Anlatıyor (Što Pepeo Prica)* isimli romanları yayınlandı.

Masal ve denemelerine ise: 1993 yılında *Yorgunlar Evi (Kuća za umorne)* ve 2007 yılında *Karanlık Vilayetten Gelen Raporlar (Izvjestaji iz Tamnog Vilajeta)* isimli masal kitapları; 1987 yılında *Dil ve Korku Üzerine (O Jeziku i Strahu)*, 1993 yılında *Göç Günlüğü (Dnevnik Selidbe)* ve 2002 yılında *Bahçeler Kitabı (Knjiga Vrtova)* isimli deneme kitapları okuyucuyla buluştu.

Reyhana Dilek

1984 yılında Trabzon'da dünyaya geldi. Lise eğitimini Trabzon'da tamamladı. Üniversite öğrenimi için Bosna Hersek'in başkenti Saraybosna'ya yerleşti. Saraybosna Üniversitesi Pedagoji bölümünden mezun oldu. Bosna Hersek'te eğitim ve turizm alanlarında çalıştı. Halen Saraybosna'da yaşamakta olup, evli ve iki çocuk annesidir.

İçindekiler

1 / BRONZ GÖLGELERİN RENGİ / 7

2 / SARA İLE KARŞILAŞMA / 45

3 / KAPILARIN HİKAYESİ / 77

4 / EMEK RAPORU / 111

5 / SERAFINA'NIN GELİŞİ / 133

6 / SARA'NIN DÖNÜŞÜ / 163

7 / SON SÖZ / 187

1

BRONZ GÖLGELERİN RENGİ

Evropa Otel'in içindeki Viyana Kahvesi'nde -sanırım seksenlerin ortasında- "İnsanın bu dünyadaki ikameti bronz figürlerin gölgesinde gerçekleşir" demişti arkadaşım Albert Goldstein. "Bronz figürler derken bir değerler sisteminin sembolünü, politik düzenin inkâr edilemez bir parçasını ve devlet olmanın bir işareti niteliğinde olan anıtları (heykelleri) kastediyorum elbette. Ülke olmadan anıt olmaz, anıtsız da bir ülke olamaz, bu sebepten ötürü bronz figürlerin, daha doğrusu bir metafor olarak bütün anıtların çatısı altına, toplumunun kurumsallaşmasıyla, dolayısıyla en geniş anlamıyla devlet ile ilintili her şeyi koymaktayım. Buna izin vardır diye umuyorum?"

İnsanın, kendi bronz figürlerini, yani kurumlarını, yahut en geniş anlamıyla ülkeyi üretme şekli idrar, ter ve karbondioksit üretme şekliyle aynıdır - öylesine mecburi ve öylesine doğal. Ve bu durum insanoğlu korkulardan oluşan sosyal bir varlık olduğu müddetçe yani sonsuza dek böyle kalacaktır. Eğer ter üretmiyorsan büyük ihtimal varlığın devam ediyordur

ama canlı değildir. Eğer bronz figürler üretmiyorsanız siz muhtemelen canlısınız fakat insan değil başka bir canlı türüsünüzdür artık. Toplum ve ülke arasındaki ilişki öyle derin ve o kadar kaçınılmazdır ki bu noktada bir değişimin mümkün olmadığını iddia ediyorum ki; bu, doğal sayılar sisteminde yedinin beşten sonra gelmesi kadar sabittir.

Gel gerçekleştirebilecek bir deney örneği üzerinden düşünelim, mesela şöyle; ıssız bir adaya dünyanın farklı kesimlerinden beş kişi götürelim ve onları kendi başlarının çaresine bakmaları için adanın ve kendi doğalarının akışına bırakalım. Tabii bu insanlar daha önceden tanışmıyor ve ortak bir dilleri yok, hiyerarşi, iş alışkanlıkları ve kurallar konusunda ortak bir vizyona sahip değiller. Böyle bir deney daha önceden yapıldı mı bilemem lakin eğer böyle bir deney yapılmış ve insanlar bu şekilde hayatta kalmayı başarabilmişse (ki başarabilirler, Robinson da hayatta kalabilmişti, insanlar her zaman hayatta kalmanın bir yolunu bulabilir, kendi eylemleri karşısında bile -kendine rağmen- yaşama devam edebilen insanoğlu, bu durumda da hayatta kalmayı başarabilecektir zira insanın kendi eliyle yaptıkları doğadan gelebilecek tehlikelerden daha büyüktür) ben bu deneyin sonucundan hiç şüphe etmem. Eminim bu insanlar yaşamakta oldukları ıssız adalarında ortak bir iletişim dili oluşturabilmek adına bir işaret sistemi ve dolayısıyla bronz figürlerin gölgelerini geliştirmişlerdir. Hayatta kalma mücadelesi verirken, birbirleriyle anlaşmaya çalışırken onlar toplumu ve bununla birlikte hiyerarşiyi, iş ve yükümlülük dağılımını, belli davranış modellerini, toplumun her ferdine sorumluluk getiren insanlar arası ilişkileri yani bronz figürler metaforunun kapsayabileceği her şeyi üretmişlerdir. Adaya terkedilmiş bu insanlar bu durumun farkında değildir elbet, kesinlikle böyle bir şey yapmak da istememelerine rağmen kendi üzerlerine düşen bronz gölgeler yaratmışlardır. Tıpkı ter atar gibi doğal bir şekilde vücutlarından bunları da salgılamışlardır.”

Arkadaşımınla aynı fikirde değildim ama yine de ona muhalif olmak istemedim zira hayatımda yeterince ülke ve diğer bronz figürlerden vardı, o kadar yeterliydim ki şahsi sohbetimi onların gölgesinden uzak tutmak zorundaydım. Ayrıca Albert'in bahsettiği o deney bugün artık uygulanabilir de değildi çünkü artık insanları doğanın kollarına bırakabileceğiniz o ıssız adalardan yok, onların yokluğu dünyanın bir gizeminin kalmadığının da ilk işaretlerinden biriydi aslında. Gizemsiz, ıssız adalardan yoksun, içerisinde maceraların yaşanmayacağı bir dünya, bana o zamanlar her şeyi gölgeleyen kocaman bir bronz heykel gibi görünüyordu, öyle ki kendimi ve kendime yakın bulduğum her şeyi mümkün olduğunca ondan saklama gereksinimi duyuyordum. Söylediğim gibi, Albert ile aynı fikirde değildim ama susmayı ve söylediği kelimelerin tuka basa dolu olan "Evropa" Otel'in Viyana Kahvesi'nin ağır havasına, dumana, tıkırtılara, diğer insanların konuşmalarına ve oturmakta olduğumuz bu mekân için kanıksanmış bir durum olan o belli belirsiz homurtuya karışıp yok olmasına izin vermeyi tercih ettim. Bütün bunlar birbirine karışarak, tanınmayacak şekilde eriyip diğer her şey gibi kafenin halısı tarafından sindirilebilecek kıvama geldiğinde artık arkadaşımın bronz figürler ve onların insan doğasıyla olan koparılamaz bağları konusundaki fikirlerini unuttum.

Yaklaşık on yıl önce, 1993 Şubat'ının buz gibi bir sabahında, yakın arkadaşım Dervo Perin ile yaptığımız bir sohbet sırasında anımsadım bunları tekrar, asla unutamayacağım ve hâlâ keşke hiç yaşanmasaydı diye hayıflandığım, Sara'sız kaldığımız o günü hatırladım...

Dervo sahadan yeni dönmüş, cephe daha doğrusu çatışma (çünkü bu savaşta cephe olmadığı söyleniyor) yerine saha demeyi tercih ederdi, gördüklerini, yaşadıklarını ve düşündüklerini anlatıyordu bana. Anlatımı sırasında büyük ihtimalle bir yerde "deney" kelimesini kullandı ve muhtemelen kelimeyi